

К. В. ИВАНОВ СӓВВИСЕМ

СӓХӓ ПУЯН

«Асапланса ыргатӓп,
Сӓнӓ тухрӓ витӓрех
Кӓкӓрӓма шӓтарса.
Мана хамӓн айӓпшӓн
Турӓ асап ячӓ пуль.
Эй, турӓсӓм, пиччем те
Ку асапа курминччӓ,
Усал ӓсне тӓвиччен
Унӓн ӓсне сугатса,
Тӓвансемшӓн сӓпӓсма
Тасат унӓн кӓмӓлне,
Вӓрсӓ хушшине кӓртсе
Вӓрилентер чӓрине,
Тӓвансемшӓн сӓпӓсма
Тасатсамччӓ айӓпне.
Вӓл та сӓллах, ман пекех,
Шуйттан чури пулминччӓ.
Пиччем, пиччем! Эсӓ те
Суккӓр ан юл ман пекех.
Кусна усса пӓх, пиччем,
Мӓнле эфир сынсемччӓ?!
Укшӓнӓх сунтӓмӓр,
Ылтӓн-кӓмӓлшӓн сунса,
Сынна тӓрлӓ хӓстерсе,
Сынна йӓртсе-макӓртса
Пуштартӓмӓр пуянлӓх.
Пуштартӓмӓр пуянлӓх
Хамӓр ырӓ курасшӓн,
Анчах пухнӓ мулала
Эфир тӓранмарӓмӓр.
Вӓрсӓ тухрӓ... Вӓрсӓри
Вилнисене сӓртса
Укшӓ тупма, пушторма
Эфир вӓрса килтӓмӓр.
Анне ячӓ ӓлесе
Пирӓн шухӓша сиссе,
Урайӓнче йӓваланчӓ
Мӓскӓн анне ман умра:
Ан кай, ачам, ан кайсам
Хӓвӓн пусна пӓтерӓн,
Ан урмахлан укшӓшӓн,
Мӓн пурри те ситӓ-ске.
Анчах пирӓн чӓресем
Хускалмарӓс сӓпах та.
Арӓм ячӓ ӓлесе
Тӓлӓх юласне сиссе:
— Ан кай, ан кай, пӓтетӓн.
Чуну ӓкӓ тамӓка...
Анчах эпӓ ӓна та
Итлемерӓм сӓпах та.

Ман шухӓшра укшӓ сӓс
Йӓлтӓртатса тӓратчӓ.
Хӓрамасӓр-тумасӓр
Тухрӓмӓр та килтӓмӓр.
Анне юлчӓ ылханса,
Арӓм юлчӓ макӓрса,
Анчах сӓлтӓк, эй, турӓ!
Эсӓ пире сӓнанӓ.
Хамӓн усал шухӓшшӓн
Эсӓ мана тавӓртӓн:
Вӓрса кӓнӓ-кӓменех
Сӓнӓ чикрӓс кӓкӓра,
Ансӓр пулса, йӓванса
Юлтӓм эпӓ хир варне
Пӓр пӓчченех сӓкӓнта.
Хамӓн айӓпа курса,
Ирсӓр ӓсӓме пӓлсе
Пӓшӓрханса сунмашкӓн,
Пӓр пӓчченех высӓхса
Асапланса вилмешкӓн
Тискер пушӓ хир варне,
Турӓм, мана пӓрахрӓн.
Ирсӓр чунлӓ усала
Тивӓсӓлипе тавӓртӓн...
Вӓйӓм пӓтрӓ, ӓт сивӓ.
Чӓрем ӓшне хурт сӓет.
Эй, турӓ! Айӓпмӓшӓн
Чунтан-вартан ӓкӓнсе,
Чунтан-вартан йӓлӓнса
Санран сӓлӓнӓс ыйтатӓп!
Сӓм пӓлӓтсем юхӓсчӓ
Сут тӓнчене хулаас пек.
Тамӓк тӓлӓ ӓсӓлать
Ман чунӓма сӓтас пек.
Шуйттан тухать тамӓкран
Ман чунӓма илесшӓн.
Вилӓм, вилӓм килет, ав,
Тӓсать хӓйӓн аллине.
Тамӓк сунать ман айра,
Ав, шуйтгансем килесчӓ.
Эй, турӓсӓм, сӓл мана
Пӓтме ан пар чунӓма!...
Вӓйӓ пӓтсе ситнипе
Унӓн чӓлхи чӓрӓнчӓ.
Кусӓсемпе анчах вӓл
Сӓле пӓхса кӓл тӓвать.
Татах вӓйне пушторма:
Эй, турӓсӓм, тӓрӓ те
Ансӓр пулчӓ сӓвӓнтах
Вӓйран-халран кайнипе.

ЧӓКӓС

Чӓкӓс, чӓкӓс — чӓкӓсӓ,
Пӓртте канма пӓлмерӓ:
Кунӓпе вӓссе сӓурерӓ,
Улӓм пӓрчи пуштӓрчӓ,
Тӓмпӓ шӓлса сыпӓштӓрчӓ,
Хӓйне йӓва сӓвӓрчӓ.
Хӓйне йӓва сӓвӓрчӓ,
Сӓмарта тума тытӓнчӓ:
Сӓмартасем турӓ те,
Йӓви сӓнчӓн анмать те —

Чӓп тухасса кӓтет вӓл.
Акӓ чӓпӓ кӓларчӓ:
Чӓпписем чӓйлатасчӓ,
Сӓме апат ыйтасчӓ.
Чӓкӓс, чӓкӓс — чӓкӓсӓ,
Кунӓпе вӓссе сӓурет вӓл.
Пӓртте канма пӓлмест вӓл:
Шӓна-пӓван пуштӓрать,
Чӓпписене тӓрантӓрать.

СУЛТАЛАК ХУШШИ*)

Шурӓ юр ирӓлет,
Сӓсен хир чӓрӓлет,
Ешӓл курӓк ӓсет...
Вӓл хӓсан пулать-ши?
Хӓвел хытӓ хӓртет,
Ашӓ сӓл вӓржелет,
Сар ыраш ситӓнет...
Вӓл хӓсан пулать-ши?

Хир илемӓ каять,
Сӓм вӓрман сӓралать,
Пӓрмай сӓмӓр сӓвагь...
Вӓл хӓсан пулать-ши?

Хирсенче юр анчах,
Сӓрмара пӓр анчах,
Сивӓтет аванах...
Вӓл хӓсан пулать-ши?

*) Вырӓсларан кушарнӓ.

ШӓРӓХ

Пӓр пӓлет сук, хӓвел сунать,
Кӓвак пӓлӓт ялтӓрать,
Пӓчӓ сывлӓш вӓри тӓрать,
Чӓчек ӓнсе сӓрӓхать,

Ыраш ани типсе кайнӓ,
Пучӓхӓ ун сӓрӓлнӓ,
Пирӓн сӓрман шывӓ чӓкнӓ,
Пирӓн арман лӓплӓннӓ.